

Ársskýrslan 2009

Heimsfaraldur inflúensu.

Þann 28. apríl 2009 var viðbragðsáætlun vegna heimsfaraldurs inflúensu virkjuð á Íslandi vegna inflúensufaraldursins H1N1. Í framhaldinu voru unnar svæðisáætlanir fyrir öll umdæmi lögreglu og sóttvarnalækni. Markmiðið með svæðisáætlunum var að færa skipulag viðbragða út í umdæmin. Reglulega voru haldnir símafundir með sóttvarnalæknum og lögreglustjórum, sem stýrt var frá Samhæfingarstöðinni í Skógahlíð þar sem farið var yfir þróun inflúensunar, bólusetningar og framkvæmd þessa stóra verkefnis. Þá voru haldnir fjöldi upplýsingafunda og vefsíðan www.influensa.is birta reglulega fréttir og upplýsingar til almennings vegna inflúensunnar. Sóttvarnaáætlanir voru unnar fyrir stofnanir, skóla og fyrirtæki, þar á meðal fyrir embætti ríkislögreglustjóra. Þann 15. október hófust bólusetningar vegna svínainflúensunnar.

Almannavarna- og öryggismálaráð

Almannavarna- og öryggismálaráð kom saman til fyrsta fundar þann 10. júní. Í ráðinu eiga sjö ráðherrar fast sæti auk 26 fulltrúa stjórnvalda, sveitarfélaga, björgunar- og hjálparsamtaka. Á fundinum voru þrjár ályktanir samþykktar (1) um stuðning við aðgerðir almannayfirvalda og sóttvarnalækni um samhæfð viðbrögð vegna heimsfaraldur inflúensu (2) að fela dómsmálaráðherra í samvinnu við hlutaðeigandi aðila að undirbúa drög að stefnu stjórnvalda í almannavarna- og öryggismálum til þriggja ára og (3) að styðja áframhaldandi undirbúning að gerð viðbragðsáætlana svo sem um vernd mikilvægra samfélagsinnviða og netöryggi og viðbragðsáætlunar um varnir gegn geisla- eiturefna og sýklaárásam. Stýrihópur fyrir ráðið var stofnaður á árinu og mun hann skila tillögum um stefnu stjórnvalda í almannavarna- og öryggismálum fyrir júní 2010.

Æfingar. Almannavarnadeildin tók þátt í flugslysaæfingum á Þórshöfn, Egilsstöðum og Keflavíkurflugvelli. Viðbragðsáætlanir eru gerðar fyrir áætlunarflugvelli landsins til að tryggja flugöryggi. Þá tók almannavarnadeildin þátt í björgunaræfingu á sjó, en Landhelgisgæslan stóð fyrir þeirri æfingu. Líkt var eftir óhappi er skemmtiferðaskip lenti á grynningum við Kolbeinsey og bjarga þurfti áhöfn og farþegum. Við björgunina reyndi á skipulag almannavarna. Samhæfingarstöðin í Skógarhlíð var almennt virkjuð í þessum æfingum.

Fundur, ráðstefnur og námskeið. Norræna björgunarráðstefnan var haldin í borginni Vaasa í Finnlandi í júní, en 20 ár eru liðin síðan Danmörk, Finnland, Noregurog Svíþjóð gerðu með sér samning, Norræna björgunarsamninginn, um gagnkvæma aðstoð milli landa vegna slysa og annarra áfalla. Ísland gerðis aðili að samningnum árið 2001. Í tilefni afmælisins var starfsmanni almannavarnadeildarinnar boðið á ráðstefnuna og að halda þar erindi. Þá var fundur í TRANSFER rannsóknarverkefninu sem Veðurstofan hefur haft umsjón með fyrir Íslands hönd. Tilgangur verkefnisins var að finna leiðir til að koma viðvörun um flóðbylgjur til almennings með skjótum hættu og er litið á almannavarnir sem notendur. Fulltrúi almannavarnadeildarinnar fór á lokafund verkefnisins í Istanbul í Tyrklandi í september og kynnti þar meðal annars samvinnu vísindamanna og almannavarna á Íslandi. Tveir fulltrúar úr íslensku rústabjörgunarsveitinni sóttu vikulangt námskeið í Danmörku nýverið en Evrópusambandið stendur fyrir umfangsmikilli fræðsludagskrá á sviði almannavarna. Þá var ráðstefna um náttúruöflin og björgunarmenn í tilefni af 40 ára afmæli Hjálparsveitar skáta í Garðabæ þar sem farið var yfir reynslu undanfarinna ára þegar brugðist hefur verið við hamförum og hver þróunin hefur verið.

Snjóflóðahætta. Veturinn 2009 var óvenju erfiður þeim sem búa á þekktum snjóflóðasvæðum. Rýma þurfti húsnæði í Bolungarvík, á Siglufirði og Ólafsfirði. Almannavarnadeildin er hluti af vöktunar og viðbúnaðarkerfi því sem gildir hér á landi varðandi ofanflóð.

Evrópusambandsverkefni. Almanna- og almannavarnadeildin er þátttakandi í tveimur stórum verkefnum sem Evrópusamandið styrkir. CoSafe verkefnið snýst um að bæta þjónustu við íbúa á jaðarsvæðum, þegar stórslys verða og ERGO verkefnið sem snýst um rýmingar, brottflutning og viðbúnað af svæðum þar sem hættu getur eða hefur skapast svo og viðvaranir til almennings.

Sjóður almanna- og almannavarna ESB var kynntur á sameiginlegum kynningafundi Evrópuáætlana á Háskólatorgi í janúar, en hægt er að sækja um styrki til sjóðsins vegna rannsókna, þjálfunar, æfinga og ýmissa fleiri verkefna tengdum almanna- og almannavörnum.

Viðbragðsáætlanir. Á árinu 2009 var viðbragðsáætlun vegna stíflurofs við Háslón undirrituð en hún segir fyrir um skipulag og stjórnun aðgerða í kjölfar stíflurofs við Háslón. Þá var hafist handa við gerð samræmdra viðbragðsáætlana heilbrigðisstofnana í samstarfi við Landspítala og Landlæknisembættið. Einnig voru flugslysáætlanir vegna flugvallanna á Þórshöfn, í Vestmannaeyjum, Egilsstöðum, Bakka og Akureyri uppfærðar.

Almanna- og almannavarna- og áhættuskoðunarfundir. Starfsmenn almanna- og almannavarnadeildarinnar heimsóttu almanna- og almannavarnanefndir, sveitarstjórnarmenn og viðbragðsaðila um landið á árinu og fóru yfir skipulag og verkefni almanna- og almannavarna í ljósi nýrra laga um almanna- og almannavarnir nr 82/2008. Þá var farið yfir lokadrög áhættuskoðunarverkefnisins og heimamenn beðnir um frekari gögn og yfirlestur.

Vísindamannaráð. Vísindamannaráð almanna- og almannavarna kom saman nokkrum sinnum á árinu og var þá farið yfir þróun mála varðandi þau eldfjöll sem eru vöktuð auk jarðskjálftavirkni og ýmissa annarra þátta í náttúrunni. Samsetning ráðsins er breytileg og fer eftir því hvaða viðfangsefni er verið að fjalla um. Að jafnaði sitja þar sérfræðingar frá Jarðvísindastofnun Háskólans og Veðurstofu Íslands. Að auki sitja þar sérfræðingar frá stofnunum og fyrirtækjum svo sem Íslenskum orkurannsóknum, Náttúrufræðistofnun Íslands, Vegagerðinni, Siglingamálastofnun, Rannsóknarmiðstöð í jarðskjálftaverkfræði og fyrirtækjum í orkugeiranum.